

Preliminär revisionsplan 2026

Bakgrund

Enligt fullmäktigebeslut ska revisorerna inkomma med en preliminär revisionsplan och budgetäskande innan budgetåret för att inrymmas i regionens budgetarbete.

Revisorernas uppdrag

Revisorernas uppdrag utgår ifrån kommunallagen och revisionens reglemente. Enligt kommunallagen ska revisorerna årligen granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden. Revisorerna ska pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

God revisionssed

Revisorernas granskning skall utgå ifrån god revisionssed. Revisionen ska vila på vedertagen praxis och inte vara godtycklig. God revisionssed syftar till ett väl underbyggt revisionsarbete som ger fullmäktige tillräckligt underlag för ansvarsprövning.

Årlig granskning

Revisorerna skall årligen genomföra en granskning som skall vara så omfattande att revisorerna årligen kan pröva och uttala sig om ansvarstagande för samtliga revisionsobjekt. Revisionsobjekt är bland annat styrelsen, nämnder och företag.

Grundläggande granskning

Att följa, granska och pröva ansvarstagandet i styrelse, nämnder och beredningar är en grundläggande del av den årliga granskningen. I grundläggande granskning ingår att granska måluppfyllelse samt styrning och intern kontroll genom att ta del av protokoll, beslutsunderlag, budgetdokument, verksamhetsplaner, reglemente, delegationsordning, ekonomi- och verksamhetsrapportering, delårsrapporter och verksamhetsberättelser med mera. Revisorernas dialoger med styrelse och nämnder och verksamhetsbesök är en del i den grundläggande granskningen.

Fördjupade granskningar

Utöver den grundläggande granskningen genomförs fördjupade granskningar enligt beslutad revisionsplan där en sådan motiveras av revisorernas riskbedömning för att kunna göra sin slutliga bedömning av ansvarstagandet. Fördjupade granskningar sker i projektform och kan avse till exempel den interna kontrollen, funktioner och processer, redovisning, system och rutiner. Innan en granskning inleds ska en projektplan tas fram och granskningen kan i vissa fall inledas med en förstudie. Fördjupade granskningar kan också avse uppföljande granskningar som baseras på bedömningar och rekommendationer som lämnades i tidigare granskning.

Delårsrapport och årsredovisning

Granskning av regionens årsredovisning, som styrelsen upprättar, och styrelsens och nämndernas bokslut samt tertial- och delårsrapporter syftar till att pröva om redovisningen av verksamhetens resultat och ekonomi är rättvisande och fullständig samt om resultatet är förenligt med de mål som fullmäktige har fastställt. Att räkenskaperna är rättvisande innebär att den externa redovisningen ger en rättvisande bild av resultat och ställning och att årsredovisning och delårsrapporter är upprättade i enlighet med lagstiftning. Uppdraget omfattar även om regionen efterlever balanskravet, och om delårs- och årsredovisningens resultat rörande god ekonomisk hushållning är förenlig med mål och regionfullmäktige beslutat. Bedömningen ingår i revisionsberättelsen och ligger till grund för revisorernas uttalande om årsredovisningen kan godkännas. Årsredovisningen för det gångna året avslutas med att revisionsberättelsen fastställs och överlämnas till fullmäktige.

Vid granskning av räkenskaperna tillämpas *Standard för kommunal räkenskapsrevision*. Standarden är en kommunal anpassning som utgår från *International Standards on Auditing (ISA)*. ISA utgör standarder som används för revision av finansiella rapporter över hela världen.

Lekmannarevision

Lekmannarevisorns uppdrag är definierat i aktiebolagslagen och i god revisionssed. Objekt för granskningen är bolagets styrelse och verkställande direktör (VD). Lekmannarevisorns uppdrag är att granska om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Granskningen skall vara så ingående och omfattande som god sed kräver. Uppdraget har samma innehåll och syfte som granskningen av regionen med undantag för granskning av räkenskaperna. Granskningen av om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt utgår från ägardirektiv, anvisningar och bolagsordning samt ekonomiska ramar för bolaget.

Samarbete med andra revisionskollegier och revisionskontor

Norra regionernas revisionskollegier och revisionskontor har upparbetade samarbeten med varandra. Varje år arrangeras en revisionskonferens för de fyra norra regionerna enligt ett roterande schema. Samarbetet bedöms som viktigt ur ett utvecklingsperspektiv eftersom det ges möjligheter att studera, utvärdera och ta med sig erfarenheter av hur man arbetar med revision inom andra regioner.

Översiktlig riskanalys - Riskområden år 2026

Nedan beskrivs översiktligt de riskområden som vi i nuläget bedömer finns inom Region Jämtland Härjedalen år 2026.

Ekonomi

Under 2023 och 2024 har regionens ekonomiska utveckling kraftigt försämrats på grund av hög inflation och stora kostnader för hyrbemanning för att korta vårdköer. Inflationen väntas blir lägre vilket kan bromsa in kostnadsutvecklingen men den ekonomiska situationen är mycket allvarlig och det kommer krävas kraftfulla åtgärder för att klara en fortsatt finansiering av löpande betalningar, investeringar och pensionsutbetalningar samt för att uppnå en god ekonomisk hushållning i övrigt.

Regionen har under flera år haft finansiella underskott och likviditeten upprätthålls med hjälp av lån och krediter. Betalningsförmågan är fortsatt ansträngd vilket leder till utmaningar att hantera investeringar och oplanerade ekonomiska händelser. För 2024 var regionens underskott -494 mkr och för 2025 är prognosen per april -319 mkr.

Regionstyrelsen har det övergripande ansvaret för regionens inköp och upphandling. Regionen har höga kostnader för inköp och behöver minska utgifterna för inköp som inte är verksamhetskritiska. För att säkerställa en tillfredställande styrning över inköp och minska kostnaderna, behöver inköps- och upphandlingsprocessen ha en tydlig styrning.

Tidigare år har flera genomlysningar av regionens ekonomiska ställning genomförts som resulterat i olika projekt och effektiviseringsåtgärder, dock utan avsedd effekt. Osäkerheten i rapporterade besparingar kräver granskningsinsatser och analyser för att verifiera att uppgifterna är korrekta.

Förändringar har skett i regionens organisation vilket kan innebära risk för att regionens strategiska arbete med ekonomi- och verksamhetsutveckling påverkas. Organisatoriskt har regionen bland annat infört en ny enhet för utveckling och digitalisering.

Regionen har inom flera områden problem med personalförsörjning och är inom vissa områden fortfarande beroende av köp av bemanningstjänster trots att antalet anställda ökat med 165. Även om köp av bemanningstjänster har minskat under 2024, köpte regionen bemanningstjänster för 268 miljoner kronor.

De höga kostnaderna inom hälso- och sjukvårdsnämnden är den främsta orsaken till regionens ekonomiska situation. Tidigare granskningar har visat att nämnden saknar tillräcklig styrning och vidtagande av åtgärder för att uppnå en balanserad ekonomi och god ekonomisk hushållning. Nämndens resultat har inte hållit sig inom budgetramarna under de år som nämnden har funnits. För att uppnå god ekonomisk hushållning krävs utveckling av digital teknik och arbetssätt samt effektiviseringar av verksamheter, vilka behöver följas upp kontinuerligt.

Granskningsområde:

- Har regionstyrelsen en tillfredsställande beredning av regionplan avseende verksamhet, ekonomi samt god ekonomisk hushållning?
- Har regionstyrelsen säkerställt att Lagen om offentlig upphandling efterlevs?
- Hur arbetar regionstyrelsen för att förebygga risken för välfärdsbrott?
- Har regionstyrelsen en tillfredsställande uppsiktsplikt?
- Har hälso- och sjukvårdsnämnden en tillräcklig och tillfredsställande styrning och kontroll över beslutade åtgärder och den ekonomiska utvecklingen för att nå en ekonomi i balans?

Medarbetare

Antalet anställda inom hälso- och sjukvården ökade under 2024 samtidigt som hyrbemanningen har minskat och denna utveckling har fortsatt under början av 2025. Trots detta finns det behov av att anställa inom vissa specialiseringar och områden.

Kompetensförsörjning är en stor utmaning för regionen. Pensionsavgångar, den demografiska utvecklingen samt arbetsmarknadens utveckling förväntas leda till att det blir allt svårare att rekrytera medarbetare till hälso- och sjukvården samt tandvården. Om detta inte möts med hjälp av teknik, förändrade arbetssätt samt en effektivare verksamhet ökar risken för att regionen inte kan upprätthålla medborgarnas och besökarnas behov av god och säker samt tillgänglig vård och tandvård.

Regionens ekonomiska utmaningar påverkar förutsättningarna för att planera kompetensförsörjningen och ökar risken för att inte kunna rekrytera och behålla medarbetare med rätt kompetens för verksamhetens behov.

Granskningsområde:

- Har regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden en tillfredsställande planering, styrning och kontroll över vårdens behov av kompetensförsörjning?
- Har regionstyrelsen säkerställt en ändamålsenlig process för kompetensförsörjning?
- Har regionstyrelsen en ändamålsenlig strategi för att attrahera, behålla och utveckla medarbetare?

Vård

I regionens primära uppdrag ingår att tillhandahålla en god hälso- och sjukvård och tandvård för regionens medborgare och besökare. God vård och tandvård innebär att den ska vara av god kvalitet, tillgodose patientens behov av trygghet, kontinuitet och säkerhet, bygga på patientens delaktighet och integritet samt vara lättillgänglig.

Regionen har under flera år haft problem med att uppnå de fastställda tillgänglighetsmålen. Den ambitionshöjning som genomfördes under 2023 för att minska värdköerna har under 2024 sänkts på grund av regionens svåra ekonomiska situation. Regionens nuvarande målsättningen är att bibehålla tillgängligheten på en oförändrad nivå. Eftersom ekonomin närmaste året är fortsatt mycket besvärlig finns det risk för ytterligare ambitionssänkningar, vilket främst riskerar att drabba

patienter som inte har möjlighet att nyttja den lagstadgade vårdgarantin och söka vård utanför länet.

I tidigare granskningar har det framkommit att det finns förbättringsområden när det gäller regionens arbete med patientsäkerhet. Patientsäkerhet handlar om att vårdgivaren ska planera, leda och kontrollera verksamheten så att god vård kan tillhandahållas. Vårdgivaren ska vidta de åtgärder som behövs för att förebygga att patienten drabbas av en vårdskada. I detta arbete ingår bland annat att personalen har tillräcklig kompetens och att det finns en säkerhetskultur inom verksamheten. Ett förbättringsområde när det gäller patientsäkerhetsarbetet handlar om brister i statistikuttag från regionens avvikelserapporteringsystem. I systemet går det inte att få fram statistikuttag avseende inrapporterade händelser och incidenter vilket försvårar uppföljning och analys av patientsäkerhetsarbetet.

Folkhälsoarbete ingår i regionens uppdrag. Ett effektivt folkhälsoarbete förebygger sjukdomar, minskar sjukvårdskostnader och främjar social rättvisa. Det förbättrar invånarnas livskvalitet och gör regionen bättre rustad att hantera framtida hälsoutmaningar. Folkhälsoarbete bidrar sammantaget till ekonomisk och social hållbarhet samt ökad livskvalitet för invånarna. Med anledning av regionens utmanande ekonomi finns risk för att folkhälsoarbetet nedprioriteras. Om folkhälsoarbetet inte fungerar tillfredsställande finns risken att önskade folkhälsoeffekter uteblir och att den nuvarande konsumtionen av vård och behandling kvarstår eller ökar och därmed ökade kostnader för regionen på längre sikt.

Vårdhygien handlar om att förebygga vårdrelaterade infektioner och smittspridning för att skydda både patienter och vårdpersonal. God vårdhygien minskar risken för vårdrelaterade infektioner, vilket är en av de vanligaste vårdskadorna. Effektiva hygienrutiner skyddar mot smittsamma sjukdomar och minskar behovet av antibiotika, vilket bromsar utvecklingen av antibiotikaresistenta bakterier. Färre infektioner leder också till kortare vårdtider och lägre vårdkostnader. Om vårdhygien brister, finns det flera risker. Dåliga hygienrutiner kan leda till smittspridning inom vårdinrättningar, längre vårdtider och ökade behandlingskostnader. Vårdrelaterade infektioner kan vara livshotande, särskilt för svaga och sjuka patienter, och bidra till spridningen av antibiotikaresistenta bakterier, vilket försvårar behandling av infektioner. Ökad förekomst av vårdrelaterade infektioner medför också ökade kostnader för regionen.

Kontinuitet i vården är avgörande för att säkerställa att patienter får en sammanhängande och effektiv vård. När vården är fragmenterad och samordningen mellan olika vårdgivare brister kan det leda till försämrad patientupplevelse, felaktig eller försenad behandling, ökad risk för vårdskador och högre vårdkostnader. För att förebygga dessa risker är det viktigt att tilldela patienter en fast vårdkontakt, använda samordnade individuella planer för patienter med komplexa vårdbehov och förbättra kommunikationen mellan vårdgivare. Genom att förbättra kontinuiteten i vården kan vi säkerställa att patienter får en trygg och sammanhängande vårdupplevelse, vilket leder till bättre vårdresultat och ökad patientnöjdhet.

Socialstyrelsens föreskrift SOSFS 2011:9 syftar till att säkerställa och kontinuerligt förbättra kvaliteten och patientsäkerheten. Ett ledningssystem ska användas för att systematiskt utveckla och säkra verksamhetens kvalitet genom planering, ledning, kontroll, uppföljning, utvärdering och förbättring. Vårdgivaren ska identifiera och fastställa de processer som behövs för att säkra kvaliteten samt beskriva hur aktiviteter ska utföras och fördela ansvaret. Vårdgivaren ska kontinuerligt bedöma risker för händelser som kan medföra brister i kvaliteten och utföra egenkontroll för att följa upp och utvärdera verksamheten. Klagomål och synpunkter på verksamhetens kvalitet ska utredas för att möjliggöra förbättringar. Bristande kvalitet kan leda till att verksamheten misslyckas med att uppfylla lagkrav och föreskrifter, vilket kan försämra vårdkvaliteten.

En förstudie genomfördes under 2024 där det framkom att regionen inte har ett fungerande ledningssystem. Regionen hade genomfört en internutredning av ledningssystemet, där brister och förbättringsförslag identifierades. Dock framkom det i förstudien att det finns brist på resurser och kompetens för att genomföra de identifierade förbättringsförslagen.

En fungerande folktandvård är avgörande för god munhälsa och övergripande folkhälsa. Folktandvården förebygger tandproblem genom regelbundna kontroller och rådgivning om munhygien, vilket minskar risken för allvarliga tand- och munhälsoproblem. Snabb och effektiv behandling av akuta tandproblem är viktig för att undvika långvarig smärta och komplikationer. God tandhälsa påverkar en persons sociala liv och arbetsförmåga positivt, medan dålig tandhälsa kan leda till sjukfrånvaro och minskad produktivitet. En granskning från 2023 visade stora brister i tillgängligheten till vuxentandvården. Bristande tillgänglighet kan leda till försämrad munhälsa, eftersom tandproblem inte upptäcks och behandlas i tid, vilket kan resultera i infektioner och tandlossning. Detta ökar belastningen på sjukvården, då obehandlade tandproblem kan kräva mer omfattande medicinsk vård. Dålig tandhälsa kan också leda till social isolering och svårigheter att delta i arbetslivet, vilket har negativa ekonomiska konsekvenser för både individen och samhället.

Vuxenhabilitering är en specialiserad verksamhet som erbjuder stöd och insatser för vuxna med bestående funktionsnedsättningar. Målet är att hjälpa individer att utveckla eller behålla sin förmåga och skapa möjligheter till ett självständigt och aktivt liv. Insatserna är ett komplement till övrig hälso- och sjukvård och kan inkludera hjälpmedel, anpassningar, träning, utbildning och handledning. Vuxenhabiliteringen arbetar i team med olika yrkesgrupper som arbetsterapeuter, dietister, kuratorer, logopeder, läkare, psykologer, sjukgymnaster och sjuksköterskor. Insatserna kan vara både utredande och behandlande och ges individuellt eller i grupp. En förstudie av vuxenhabiliteringen genomfördes under 2024 där det framkom att huvudmannskapet och ansvarsfrågan är otydlig. Det finns ett behov av att utveckla samverkan mellan specialist- och primärvårdsnivå. På grund av bristande kompetens och begränsade resurser är det svårt att ge bashabilitering på primärvårdsnivån.

Granskningsområde:

- Har regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden en tillfredsställande kontroll av att hälso- och sjukvården är tillgänglig och att det inte sker några undanträngningseffekter för de patientgrupper som inte kan nyttja vårdgarantins möjligheter?
- Har regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden en tillfredsställande styrning, uppföljning och kontroll av att det pågår ett systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete?
- Har regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden en tillfredsställande styrning, uppföljning och kontroll av att det vårdhygieniska arbetet fungerar på ett tillfredsställande sätt?
- Har regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden en tillfredsställande styrning, uppföljning och kontroll av att det sker ett tillfredsställande folkhälsoarbete?
- Har regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställt en god kontinuitet i vården för de patienterna med sådana behov?
- Har hälso- och sjukvårdsnämnden en tillfredsställande styrning, uppföljning och kontroll som säkerställer en vuxenhabilitering av god kvalitet?
- Har regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställt en fungerande folktandvård?

Andra verksamhetsområden

De ekonomiska förutsättningarna och svårigheter att rekrytera medarbetare behöver mötas med hjälp av teknik, utvecklade arbetssätt samt en effektivare verksamhet. Detta ställer krav på en ändamålsenlig IT-miljö. Under 2024 anställdes en utvecklings- och digitaliseringsdirektör och en omorganisering har ägt rum för att samla bland annat IT, medicinsk teknik och beslutsstöd på samma avdelning. Att IT-systemen är ändamålsenliga och fungerande är grunden för att kunna bedriva en effektiv hälso- och sjukvård samt tandvård. När digitaliseringen inom vården ökar krävs det att utvecklingen utgår ifrån genomförda behovsanalyser och att implementeringen av nya system och ny teknik sker på ett genomtänkt sätt. Om digitaliseringen går för fort finns det risk för att strategier, ansvar och riktlinjer inte är tillräckligt kommunicerade och förankrade i verksamheterna.

De senaste åren har attackerna mot datasystemen inom vården blivit allt fler. Ändamålsenliga och tillräckliga säkerhetssystem är viktiga för att förhindra och skydda att konfidentiell information som till exempel patientuppgifter inte kommer i orätta händer.

Regionen har de senaste åren ökat sitt fokus på beredskapsplanering, förrådshållning och kontinuitetsplanering och fattat beslut om robusta hälsocentraler.

Granskningsområde:

- Har regionstyrelsen och nämnderna en tillräcklig intern kontroll över regionens IT-utveckling?
- Har regionstyrelsen en ändamålsenlig strategi för att utveckla och effektivisera verksamheten med hjälp av teknik och digitalisering?

- Har regionstyrelsen en tillräcklig intern kontroll över regionens övergripande säkerhetsarbete?
- Har styrelsen och nämnderna säkerställt en tillräcklig och ändamålsenlig beredskaps- och kontinuitetsplanering?
- Har regionstyrelsen en ändamålsenlig planering, styrning och kontroll av arbetet med kris- och katastrofberedskap?

Redovisningsgranskning

I revisorernas uppgift ingår att årligen pröva om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig. Granskningen av räkenskaper görs i enlighet med standard för kommunal räkenskapsrevision. Granskningen genomförs bland annat utifrån risk och väsentlighet och omfattar även att granska rutiner och den interna kontrollen i processer.

- Finns rutiner och etablerade processer inom ekonomiområdet?
- Är redovisningen i delårs- och årsbokslut rättvisande?
- Följs lagar, regler, rekommendationer och rutiner inom ekonomiområdet?

Revisionskontoret utfärdar revisorsintyg till regionens verksamheter vid förfrågan.

Övrigt

Revisorerna har också till uppgift att granska och utvärdera styrningen och kontrollen av verksamheter hos de företag, förbund och stiftelser som är knutna till Region Jämtland Härjedalen. Enligt lag ska Landstingsbostäder i Jämtland AB, Stiftelsen Jamtli, Donationsstiftelser, Samordningsförbundet i Jämtlands län, Torsta AB, Almi-Mitt AB, Norrtåg AB, AB Transitio och Norra sjukvårdsregionförbundet granskas minst en gång per år.

Granskningsområde: Har de olika styrelserna en tillfredsställande kontroll över att verksamheterna bedrivs ändamålsenligt och har företagen, förbunden och stiftelserna en rättvisande redovisning?